

Brüsszel, 2025. április 28.
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A kultúra új megközelítése az Európai Unióban: a kulturális iránytű, valamint a Kreatív Európa program jövője – <i>Irányadó vita</i>

A Tanács (Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport) 2025. május 13-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítéseként mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyban készült elnökségi vitaindító feljegyzést.

**A kultúra új megközelítése az Európai Unióban:
a kulturális iránytű, valamint a Kreatív Európa program jövője**

Irányadó vita

A. BEVEZETÉS

A jelenlegi volatilis és aggasztó geopolitikai helyzetben erős és egységes EU-ra van szükség. A kultúra és a kulturális örökség a kreativitásnak és gazdag történelmünknek a kifejezőeszköze, és a közösségi élet, a kulturális sokszínűség és az európai értékek alapjait adja. Ugyanakkor Európa kulturális és kreatív ágazatai jelenleg példátlan kihívásokkal néznek szembe. Az Ukrajna elleni orosz agresszió és annak barbár megnyilvánulásai egyértelműen mutatják, hogy a kulturális örökség is veszélyben van. Az olyan konfliktushelyzetekben, amelyekben Európa közös kultúrája és öröksége háború áldozatává válik, alapvető fontosságú a társadalmi és intézményi reziliencia fejlesztése, valamint olyan stratégiák kialakítása, amelyek a helyreállítási politikák középpontjába helyezik a kultúrát, az örökséget és a fenntartható fejlődést.

Ezért ebben az Európa számára döntő fontosságú időszakban újra át kell gondolnunk a kultúrának, valamint a kulturális és kreatív ágazatoknak nyújtott támogatás kérdését. Várakozással tekintünk a 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret közzététele elé. E keret meg fogja határozni a kultúra jövőbeli uniós pénzügyi támogatásának hatókörét és formáit. Ezzel párhuzamosan, a Tanács felkérésének megfelelően, az Európai Bizottság egy olyan „kulturális iránytű” – azaz a kultúra számos dimenziójának irányítását és kiaknázását célzó átfogó stratégiai keret – kialakításán dolgozik, amelynek irányt kell mutatnia az Európa kulturális és kreatív ágazatait érintő sürgető kérdésekben.

B. A KREATÍV EURÓPA PROGRAM JÖVŐJE

Ebben az összefüggésben minden tagállam számára különös fontossággal bír a Kreatív Európa program, amely az európai kulturális és kreatív ágazatok támogatásának legfontosabb uniós finanszírozású eszköze. A Kreatív Európa program keretében végrehajtott kezdeményezések lehetővé tették a határokon átnyúló együttműködés jelentős mértékű támogatását, a kulturális és nyelvi sokszínűség előmozdítását, a szakértelem összevonását, valamint a kulturális és kreatív ágazatokban működő európai szervezetek potenciáljának és hatókörének fejlesztését. Hozzájárultak továbbá a professzionalizálódás megerősítéséhez, valamint a kulturális és kreatív ágazatok versenyképességének fokozásához, továbbá a globális piacon történő növekedéshez.

A Kreatív Európa program programozását és végrehajtását az Európai Bizottság végzi. 2025 januárjában a 27 uniós tagállam kulturális miniszterei aláírtak egy Henna Virkkunen alelnöknek, valamint Glenn Micallef és Piotr Serafin biztosoknak címzett levelet, amelyben hangsúlyozták a kultúra fontosságát Európa fejlődése és sokszínűsége szempontjából, és jelezték, hogy folytatni kell a program fenntartására irányuló közös erőfeszítéseket. Az uniós tagállamok kulturális miniszterei megjegyezték, hogy a Kreatív Európa program az egyetlen olyan uniós program, amely kifejezetten a kulturális és kreatív szervezetek, a művészek és a kreatív szakemberek közötti együttműködés támogatására irányul. Hangsúlyozták, hogy a kultúra kulcsszerepet játszik az értékközösség védelmében, közös európai identitásunk gazdagításában és a társadalmi kohézió növelésében, egyúttal pedig támogatja az innovációt és a versenyképességet. A kultúra emellett erősíti az összetartozás érzését és a polgári szerepvállalást, ami elengedhetetlen az EU demokratikus értékeinek megőrzéséhez. A kulturális miniszterek megjegyezték továbbá, hogy soha nem volt sürgetőbb szükség a kulturális és kreatív ágazatok uniós szintű együttműködésére, különösen a folyamatban lévő digitális transzformációval összefüggésben és a folyamatosan változó világban.

A levél zárása a Kreatív Európa program folytatására irányuló szándékról tanúskodik:

„(...) annak biztosítása érdekében, hogy az ágazat továbbra is alkalmazkodni tudjon a gyorsan változó globális környezethez és boldogulni tudjon abban, mi, az alulírott kulturális miniszterek határozottan felszólítjuk az Európai Bizottságot, hogy továbbra is kezelje prioritásként a kulturális sokszínűséget és a művészi szabadságot. Újólag megerősítjük, hogy a kulturális és kreatív ágazatok számára – ideértve az audiovizuális ágazatot is – hatékony és az ágazatokhoz igazított uniós ösztönzőket kell biztosítani. Az említett ösztönzőknek nagy láthatóságot kell biztosítani, és azokat stratégiaileg kell megtervezni a kulturális együttműködés és a tartalomalkotás támogatása érdekében. Az ösztönzőknek biztosítaniuk kell, hogy az uniós stratégiák és finanszírozási prioritások rugalmasak legyenek és reagálni tudjanak az ágazat gyorsan változó igényeire, valamint a digitális kihívásokra és a technológiai innovációra. Az uniós költségvetési tárgyalások sérülése nélkül szeretnénk hangsúlyozni, hogy csak a fentiek szerinti célzott intézkedésekkel lehet biztosítani az ágazat hosszú távú rezilienciáját és versenyképességét, valamint Európa kulturális és kreatív ökoszisztémájának vitalitását. Várakozással tekintünk közös erőfeszítéseink folytatása és Európának a kulturális sokszínűség, a kreativitás és az innováció előmozdításában betöltött szerepének további erősítése elé.” (nem hivatalos fordítás)

Az uniós tagállamok kulturális minisztereinek egyértelmű és szilárd álláspontja olyan alapvető tényező, amelyet figyelembe kell venni a Kreatív Európa program jövőbeli megerősítésére irányuló, folyamatban lévő előkészítő folyamat során.

C. AZ ÚJ KULTURÁLIS IRÁNYTÚ

A kulturális iránytű Glenn Micallef biztos megbízólevelében szereplő kiemelt kezdeményezés. Az iránytűnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a kultúra beépüljön az EU átfogó szakpolitikai céljai közé, újólag megerősítve az uniós értékeket és irányadó elveket azzal a végső céllal, hogy a kultúra mindenki számára hozzáférhetőbbé váljon. Választ kell adnia egy olyan stratégiaibb és koherensebb megközelítés szükségességére a kultúra uniós támogatása során, amely reagálni tud a kihívásokkal teli politikai és geopolitikai helyzetre.

A Bizottság megkezdte e stratégiai kezdeményezés előkészítését, és ennek keretében került sor az április 8-án Varsóban rendezett nem hivatalos miniszteri ülésen az uniós tagállamokkal megtartott első eredményes eszmecsere, amely a kultúrával kapcsolatos uniós szakpolitikai döntéshozatal alapjául szolgáló, a jövőbeli kulturális iránytűben rögzítendő elvekre összpontosított, és megerősítette a legfontosabb irányvonalakat. A tagállamok hangsúlyozták a kultúrában gyökerező értékeket, valamint kijelentették, hogy garantálni kell a művészi szabadságot, meg kell óvni a kulturális sokszínűséget és a kulturális örökséget, továbbá erősíteni kell az ágazat rezilienciáját, a digitális technológiának a felkészültséghez és a kultúra hozzáférhetőségéhez való hozzájárulása mellett. Tekintettel az éghajlatváltozásra, a kultúrpolitikai döntéshozóknak figyelembe kell venniük a fenntartható fejlődést is, biztosítaniuk kell az innovációba és a technológiai átalakulásba történő beruházásokat, ugyanakkor figyelmet kell fordítaniuk a mesterséges intelligenciának az ágazatra gyakorolt hatására is. Sokan hangsúlyozták, hogy a művészek és az alkotók kulcsfontosságú erőforrást jelentenek, ezért olyan jogszabályokat szorgalmaztak, amelyek megkönnyítik e szereplők munkakörülményeit és elősegítik a méltányos bérezésüket, valamint javítják a szociális védelmüket. Az ülés résztvevői egyhangúlag kiemelték a kultúrának a demokráciaépítésben, valamint a társadalmak jóllétében és egészségében betöltött szerepét, és ennek nyomán szóba került a kultúrának az uniós szakpolitikákban és a kulturális diplomáciában való általános érvényesítése.

A nem hivatalos miniszteri ülésen folytatott konstruktív megbeszélések követően az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács május 13-i ülése alkalmat ad majd a minisztereknek arra, hogy elmélyítsék a véleménycserét a kulturális iránytűben szereplő kulcsfontosságú kultúrpolitikai témákról, a kultúra, valamint a kulturális és kreatív ágazatok és iparágak előtt álló fő kihívások kezelése érdekében.

A kulturális iránytűvel kapcsolatos átfogó konzultációs folyamat magában foglal egy írásbeli konzultációt (online kérdőív) és egy munkaszemináriumot is, amelyet az Európai Bizottság és az elnökség közösen rendez majd 2025. június 17-én Brüsszelben. E konzultációs lépések célja elősegíteni a tagállamok szerepvállalását a kultúra jövőbeli stratégiai uniós szakpolitikai támogatásának kialakításában.

D. KÉRDÉSEK AZ IRÁNYADÓ VITÁHOZ

A fentiek alapján felkérjük a minisztereket, hogy osszák meg véleményüket az alábbi kérdésekről:

1. Figyelembe véve a kulturális és kreatív ágazatok előtt álló jelenlegi kihívásokat, kérjük jelezze, hogy szükség van-e a Kreatív Európa program kiigazítására e kihívások jobb kezeléséhez, és ha igen, hogyan?
2. Figyelembe véve a jelenlegi geopolitikai helyzetet, hogyan változtathatja meg a kulturális iránytű a status quót, és hogyan tudja biztosítani, hogy az uniós és tagállami szinten felmerülő új politikai prioritások mellett elismerjék a kultúra stratégiai jelentőségét?

Kérjük, hogy felszólalásuk időtartamát három percre korlátozzák.

Az elnökség arra kéri a minisztereket, hogy a hozzászólásukat írásban is nyújtsák be az EYCS Tanács ülése után. Javaslatukat – mint a jövőbeli Kreatív Európa program és a kulturális iránytű további előkészítését segítő észrevételeket – továbbítani fogjuk az Európai Bizottságnak.
